

Vår dato 2016-09-29 **Vår referanse** 2016/023379-015/FORSVARET/ 000

Tidligere dato 2016-06-13 **Tidligere referanse** FD V 3/2015/3238/THBA

Til

Justis- og beredskapsdepartementet

Kopi til

Forsvarsdepartementet
Forsvarssjef
FST/PLANAVD/PUSEKSJ/Jon Meyer

Forslag til endring av ordningen med Generaladvokat og Krigsadvokater - høringsinnspill

1 Bakgrunn

Forsvarsstaben (FST) viser til departementets høringsbrev av 1. juni 2016. Det vises i den forbindelse til utredningen fra spesialrådgiver Morten Ruud, hvor et lavt antall militære straffesaker gir behov for å vurdere en endring av dagens organisering av både den påtalemessige behandlingen og hvorfra den utføres.

2 Drøfting

2.1 Generaladvokaten/Krigsadvokaten (GA/KA)

GA/KA er sentrale som et kompetansesenter for militærjuridiske problemstillinger knyttet til disiplinærlov og straffelov. Denne sentrale rollen gir rom for å ivareta beredskap dersom behovet for å øke kapasiteten skulle vise seg nødvendig. GA og KAs uavhengige rolle slik den har vært etablert over lang tid er sentral i utøvelsen av sin funksjon. En formell frikobling fra Forsvaret fremstår som den beste garantist for fortsatt uavhengighet.

Problemstillingene som GA og KA arbeider med krever spesialisert kompetanse og kontinuitet. Å beholde tittelen GA og KA antas å bidra positivt både til rekruttering og kontinuitet.

2.2 Fremtidig organisering

I utredningen legges det til grunn fire ulike modeller for en fremtidig organisering av Generaladvokatembetet:

- (1) GA/KA inkorporeres med Kripos/NAST.
- (2) Dagens GA/KA opprettholdes, men samlokaliseres med for eksempel NAST.
- (3) GA inngår i NAST og kombineres med embetet som statsadvokat.
- (4) GAs oppgaver legges til politiet og de regionale statsadvokatembetene.

Etter vår oppfatning tilfredsstillende ingen av modellene fullt ut Forsvarets behov.

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Glacisgata 1
0015 OSLO
Norge

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

99/0500 3699

Epost/ Internett

forsvaret@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

Det foreslås videre at Forsvaret selv overtar oppgaven med juridisk veiledning og tilsyn med utøvelsen av disiplinærmyndighet, herunder ved endring av disiplinærloven med innføring av «forsvarsjurist eller militærjurist» som erstatter GA/KA.

Utredningen tar utgangspunkt i en tid før dagens og fremtidens vesentlige endringer i forsvarsstrukturen. Etter utredningen har Forsvaret innført allmenn verneplikt og innfører ny Ordning for Militært tilsatte (OMT). Begge endringer innebærer usikkerhet om fremtidige utfordringer knyttet til både disiplinærlov og straffelov, utfordringer som kan innebære økt saksmengde. Videre vil innføringen av OMT kreve justering i lovteksten for å ivareta den nye ansattgruppen. Det vises i den forbindelse til sitert lovtekst under pkt. 2.3.

Utredningens forutsetning om at det allerede tidlig i en sak kan tas beslutning om saken enten er en disiplinærsak eller en straffesak, fremstår som urealistisk. Det er naturlig at spørsmålet om hvilken lov en sak faller inn under krever en fortløpende vurdering, som avhenger av flere forhold og kan endres i løpet av etterforskning og saksbehandling.

Den implisitte forutsetning om at det ligger et innsparingspotensial i å nedlegge GA og KA som selvstendig kontor anses lite realistisk sett fra Forsvarets side. En eventuell fordeling av saker mellom statsadvokat og militærjurist vil – etter Forsvarets mening – kreve nyansettelser og svekke kompetansen på fagfeltet. Samtidig forventes Forsvarets ressursbehov å øke på grunn av en svekket rådgivning og redusert undervisningsaktivitet i disiplinærloven. Et økt ressursbehov må i tillegg ses i sammenheng med at GA/KA utfører oppgaver utover rollen som påtalemyndighet i militære straffesaker. En betydelig del av rollen innebærer bistand til militære sjefer ved etterforskning i disiplinærsaker, rådgivning ved utøvelsen av disiplinærmyndigheten og refselskontroll. Disse forhold avbøtes ikke med over tid en økt juridisk kompetanse i Forsvaret generelt, hovedsakelig fordi disse ressursene ikke bør nyttes til denne typen oppgaver så lenge de er en del av kommandokjeden.

Som det fremkommer ovenfor, anser Forsvaret at den foreslåtte effektiviseringen vil medføre et merbehov for årsverk for Forsvaret. Forsvaret mener derfor at ordningen med GA/KA bør videreføres. Forsvaret ser imidlertid at det er potensial for å harmonisere bemanningen hos GA/KA, for eksempel ved å konsolidere dagens krigsadvokater til ett landsdekkende kontor.

Subsidiært kan modell 2 ved at GA-embetet samlokaliseres med NAST, støttes. Øvrige modeller vil kunne medføre betydelige merbehov for årsverk i Forsvaret.

2.3 Militærpolitiet (MP)

Utredningen omtaler påtalemyndighetens rolle i forhold til MPs etterforskningsoppgaver. Et sentralt spørsmål er hvem som skal styre MP i etterforskning i straffesaker. Et sentralt ankepunkt til dagens organisering er at MP er underlagt den militære kommandokjeden, og slik sett ikke tilfredsstillende et uttalt uavhengighetskrav fra EMD. I to storkammeravgjørelser mot NLD og UK har det blitt satt krav til tilstrekkelig organisatorisk og faktisk uavhengighet i etterforskning av straffesaker. I dagens praksis er dette ikke et problem i Norge, men det er et formelt problem at MP (kun) ligger i den militære kommandokjeden.

For å ivareta uavhengighetskravet er det i utredningen foreslått en endring i lov om politimyndighet i det militære forsvar, der følgende legges til:

I etterforskning av straffesaker er militærpolitiet underlagt påtalemyndigheten.

FST legger til grunn at det er et poeng i seg selv at MP har etterforskningskapasitet. Dette fordi det er behov for rask respons både i disiplinær- og straffesaker, at det etterforskende organet innehar militær kompetanse, at det er etterforskningskapasitet tilgjengelig i forhold til internasjonale operasjoner. Det er også et poeng at flere av disiplinær- og straffesaker som etterforskes i Forsvaret, trolig ville ha

---

---

blitt nedprioritert i forhold til sivile saker. Dagens praksis tilsier ingen «interferens» fra overordnet kommandoled, dog ser FST at spørsmålet om uavhengighet er relevant.

Av den grunn er det viktig å se hen til lov om politimyndighet i det militære forsvar:

- § 1. Militært befal med sersjants grad eller tilsvarende eller høyere, militærpoliti og militære vakter har politimyndighet overfor alle som er på militært område eller i umiddelbar nærhet av det.
- § 5. Militærpolitiet eller militært befal som nevnt i §1 kan etterforske brudd på den militære straffelov eller disiplinærlov.

De kan også innlede etterforskning av andre straffbare forhold som omfattes av politimyndigheten etter §1.

Straffeprosesslovens tiende del om rettergangsmåten i militære straffesaker:

- §478. Ved etterforskning og bruk av tvangsmidler likestilles militærpoliti og militære befalingsmenn med polititjenestemenn.

FST forutsetter at MP fortsatt skal ha etterforskningskapasitet, også i straffesaker. Et lovendringsforslag støttes, men må følges opp av en forskrift fra Forsvarsdepartementet, som presiserer hvordan dette skal fungere i praksis, bl.a. knyttet til forholdet mellom befal generelt vs. MP og faglige linjer vs. kommandolinjer.

Forsvaret vil vurdere hvorvidt en omorganisering av MP i forhold til militær påtalemyndighet kan være hensiktsmessig, både med hensyn til Forsvarets behov og i forhold til kravet om uavhengighet.

2.4 Tilsyn med militær politimyndighet

Forsvarsdepartementet har med utgangspunkt i forslag om at GA/KA legges ned, utarbeidet forslag til endring i den militære straffelov som ivaretar tilsyn med utøvelsen av militær disiplinærmyndighet. Som det fremgår av vårt innspill støtter ikke FST en nedleggelse av GA/KA, og omtaler derfor ikke den delen av forslaget.

3 Konklusjon

Forsvaret er meget opptatt av at intensjonen med disiplinærloven ikke svekkes. Grunnlaget for disiplinærlov og forskrift er å sikre at Forsvaret har nødvendig troverdighet, slagkraft og effektivitet for å løse de samfunnsoppgaver som etaten er tillagt. En svekket håndtering av disiplinærlov og straffelov vil kunne føre til mangler i saksbehandling og tap av omdømme.

Forsvaret mener det er sentralt at det er en uavhengig militær påtalemyndighet, og at kompetansen ved GA/KA fortsatt er tilgjengelig for etaten slik som i dag. En uavhengig instans gir rettssikkerhetsgaranti ved at den vurderer både de formelle og materielle siden av saker til behandling. Ordningen med GA/KA bør derfor videreføres. Forsvaret ser imidlertid at det er potensial for å harmonisere bemanningen hos GA/KA, for eksempel ved å konsolidere dagens krigsadvokater til ett landsdekkende kontor.

Subsidiært kan modell 2 ved at GA-embetet samlokaliseres med NAST, støttes. Øvrige modeller vil kunne medføre betydelige merbehov for ÅV i Forsvaret.

Erik Gustavson (ef)
Generalløytnant
Sjef Forsvarsstaben

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.
